

JUSTITSMINISTERIET

Civilkontoret

Dato: 25. februar 2013
Kontor: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Sagsbeh: Ole Terkelsen
Sagsnr.: 2012-100-0033
Dok.: 682717

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

forslag til lov om ændring af lov om etablering af et udvalg om forsvarrets og politiets efterretningstjenester (Styrkelse af den parlamentariske kontrol og indsigt)

1. Høringen

Et udkast til lovforslaget har været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Amnesty International, Beredskabsstyrelsen, Centralforeningen for Stampersonel, Centralorganisationen af 2010 – CO10, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Forsvarets Auditører, Foreningen af Forsvarets Auditørfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Forsvarets Auditørkorps, Forsvarets Efterretningstjeneste, Forsvarets Personeltjeneste, Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Offentligt Ansattes Organisationer, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, samtlige byretter, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet har modtaget hørings svar fra følgende:

Advokatrådet (Advokatsamfundet), Akademikernes Centralorganisation, CEPOS, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Præsidenten for Københavns Byret (på vegne af byretspræsidenterne), Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Vestre Landsret og Østre Landsret.

De væsentligste punkter i de modtagne hørings svar er gengivet nedenfor, og Justitsministers kommentarer er anført *i kursiv*.

2. Hørings svarene

Akademikernes Centralorganisation, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Politiforbundet, Præsidenten for Københavns Byret (på vegne af byretspræsidenterne), Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovudkastet.

2.1. Generelle bemærkninger

Landsforeningen af Forsvarsadvokater finder, at bemærkningerne i lovforslagets indledning om ”den alvorlige og komplekse terrortrussel, som Danmark står overfor”, er en indholdsløs retorisk bemærkning, der bruges som begrundelse for at styrke Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste. Landsforeningen anfører, at der ingen dokumentation eller andet belæg er for påstanden, men at den alene opfattes som et skræmmebillede til brug for gennemførelse af en måske unødvendig stramning af efterretningstjenesternes beføjelser. Landsforeningen anfører videre, at foreningen generelt er lydhør over for kontrol med efterretningstjenester, såfremt denne er effektiv. Den eksisterende kontrol er efter Landsforeningens opfattelse af tvivlsom karakter, fordi den reelt ikke giver et egentligt indblik i konkrete sager, så en skærpelse af den parlamentariske kontrol vil ifølge foreningen næppe vinde meget ved det foreslåede, så længe kontrollen hviler på oplysninger fra efterretningstjenesterne selv, eventuelt formidlet via regeringen. Ifølge Landsforeningen gives ingen

konkrete værktøjer til en reel kontrol, så skærpelsen virker ifølge foreningen mere kosmetisk end reel.

Advokatsamfundet kan generelt tilslutte sig lovforslaget, men bemærker at den foreslåede styrkelse af den parlamentariske kontrol som udgangspunkt beror på, hvilke oplysninger der bliver afgivet fra Politiets Efterretningstjeneste, og at forslaget ikke har karakter af en egentlig kontrol med efterretningstjenesten. For en egentlig styrkelse af kontrollen henviser Advokatsamfundet til sit høringssvar vedrørende betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE.

Institut for Menneskerettigheder henviser ligeledes til instituttets høringssvar vedrørende betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE. Institutet anfører bl.a., at det allerede nu kan konstateres, at der ikke vil blive gennemført en gennemgribende regulering af området for tilsyn og kontrol med efterretningstjenesternes virke. Reguleringen og kontrollen med Politiets Efterretningstjeneste vil være begrænset til bestemte områder for tjenestens virksomhed og vil dermed – efter instituttets opfattelse – ikke leve op til internationale anbefalinger for en uafhængig og effektiv kontrol med efterretningstjenesterne. Institut for Menneskerettigheder anbefaler fortsat, at regeringen i samarbejde med Folketinget tager initiativ til en kortlægning og systematisk vurdering af det samlede tilsyn med efterretningstjenesterne, og instituttet anbefaler fortsat, at der etableres uafhængige og effektive tilsyn og kontroller med hele tjenesternes virksomhed.

CEPOS bemærker generelt, at dets anbefalinger skal ses i lyset af, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne alene får begrænsede kompetencer. I det omfang Tilsynet med Efterretningstjenesterne blev tildelt kompetence til at føre retligt tilsyn med hele Politiets Efterretningstjeneste og relevante dele af Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed og fik mulighed for af egen drift og direkte at orientere Kontroludvalget, ville lovforslagets klare fokus på orientering frem for egentlig kontrol være mindre betænkelig. CEPOS anfører, at der ikke med lovforslaget introduceres nye effektive tiltag, som kan styrke den parlamentariske kontrol med Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, eksempelvis tjenestens tvangsindgreb efter retsplejeloven. Ifølge CEPOS fremgår det heller ikke af lovforslaget, hvordan Kontroludvalgets rent kontrollerende funktion reelt styrkes, ligesom udvalget ikke tilføres reelle tilsynskompetencer eller reaktionsmuligheder på nær retten til at afgive fortrolige tilkendegivelser over for regeringen.

CEPOS foretager desuden en sammenligning af Kontroludvalgets tilsynskompetencer med andre europæiske tilsyns kompetencer. Sammenligningen foretages på baggrund af oplysninger i en rapport, som Europa-Parlamentet udgav i 2011 ("Parliamentary Oversight of Security and Intelligence Agencies in the European Union"). CEPOS anfører i den forbindelse, at lovforslaget må antages fortsat at placere Danmark blandt de lande i EU med den mindst omfattende parlamentariske kontrol med efterretningstjenesterne. Som eksempel på Danmarks placering i dag nævner CEPOS bl.a. i et bilag til høringssvaret, at hvis de 18 parlamentariske tilsyn rangeres ud fra antallet af tilsynskompetencer per tilsyn, så ligger Kontroludvalget næstsidsst sammen med Østrigs parlamentariske tilsyn (begge med to kompetencer), mens Sveriges, Frankrigs og Grækenlands parlamentariske tilsyn ligger sidst med kun én kompetence. CEPOS anfører endvidere, at såfremt lovforslaget bliver vedtaget, vil Kontroludvalget få tildelt yderligere én kompetence, således at kontroludvalget har tre ud af de ni kompetencer omtalt i Europa-Parlamentets rapport.

Justitsministeriet kan om terrortruslen mod Danmark bl.a. henviser til trusselsvurderingerne fra Center for Terroranalyse (PET) og skal i øvrigt bemærke, at forslaget til ændring af kontroludvalgsloven vedrører Folketingets Kontroludvalg og ikke indebærer en regulering af efterretningstjenesternes beføjelser.

Justitsministeriet skal bemærke, at der samtidig med dette lovforslag er fremsat forslag til love om Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste. Lovforslagene bygger på Wendler Pedersen-udvalgets betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE. Om høringssvarene til betænkningen henvises til de kommenterede høringsoversigter, der er oversendt i forbindelse med fremsættelsen af lovforslagene om Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste.

For så vidt angår den af CEPOS foretagne rangering af de parlamentariske tilsyn skal Justitsministeriet bemærke, at man bør være forsigtig med at placere europæiske lande på en rangliste over åbenhed og kontrol. Overvejelserne i de enkelte lande er forskellige, og forholdene i landene er ligeledes forskellige.

Justitsministeriet skal endelig i relation til bemærkningerne vedrørende karakteren af den kontrol, som udøves af Folketingets Kontroludvalg, henviser til omtalen i det følgende af udvalgets funktion som parlamentarisk kontrolorgan (se særligt pkt. 2.2.1).

2.2. Kontroludvalgets indsigt i efterretningstjenesternes virksomhed

2.2.1. Meddelelse af oplysninger til Kontroludvalget (forslaget til § 2)

Advokatsamfundet finder det positivt, at regeringen fremover årligt skal give udvalget en orientering om efterretningstjenesternes virksomhed. Ligeledes kan **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** tilslutte sig, at det lovfæstes, at der skal gives en årlig orientering. **CEPOS** anfører, at det bør fremgå af lovforslaget, at den årlige orientering skal indeholde en udførlig redegørelse vedrørende antallet af foretagne tvangsindgreb, efterfølgende domfældelser, og i hvilket omfang disse indgreb sker på baggrund af forudgående eller efterfølgende retskendelser, og at denne årlige redegørelse bør offentliggøres i anonymiseret form.

Retspolitisk Forening anfører, at lovforslaget kun i yderst beskedent omfang giver øget indsigt i efterretningstjenesternes arbejde, idet der i det væsentlige synes at ske en lovfæstelse af den praksis, der har udviklet sig omkring Kontroludvalgets arbejde.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at lovforslaget alene indeholder en styrkelse af den orientering, som Kontroludvalget modtager, og at der ikke er tale om, at udvalget udstyres med en selvstændig kontrolfunktion, ligesom udvalget vil være afhængigt af de informationer, som meddeles udvalget fra efterretningstjenesterne. Ligeledes bemærker **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** og **Advokatsamfundet**, at den foreslåede styrkelse af den parlamentariske kontrol som udgangspunkt beror på, hvilke oplysninger der bliver afgivet fra Politiets Efterretningstjeneste, og at lovforslaget ikke har karakter af en egentlig kontrol med efterretningstjeneste, jf. også de generelle bemærkninger under pkt. 2.1.

Institut for Menneskerettigheder bemærker herudover, at der på grund af medlemmernes tavshedspligt ikke vil kunne ske offentliggørelse af anbefalinger på baggrund af de forhold, der afdækkes af udvalget. Instituttet anfører, at der derfor ikke vil være nogen egentlig og uafhængig kontrol med den del af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, som vedrører andet end behandlingen af personoplysninger, og at en stor del af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, herunder tjenestens brug af f.eks. civile agenter, tjenestens tvangsindgreb, f.eks. hemmelige ransagninger, brugen af indgreb i meddelelshemmeligheden og aflytninger og samarbejde med fremmede stater fortsat vil foregå uden en effektiv og uafhængig kontrol.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Kontroludvalget får kompetence til at kunne anmode tilsynet om at undersøge nærmere angivne områder af Politiets Efterretningstjenestes og Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed.

CEPOS anfører bl.a., at det bør fremgå af lovforslaget, at Kontroludvalget fører tilsyn med hele Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, herunder tvangsindgreb, og ikke blot den overordnede virksomhed, ligesom Kontroludvalget bør kunne kræve indsigt i konkrete sager og dokumenter, hvis udvalget anser det for nødvendigt, dog således at efterretningstjenesterne i helt særlige tilfælde vil kunne nægte en sådan udlevering. CEPOS anfører desuden, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne bør have pligt til løbende at afrapportere til Kontroludvalget, og at Tilsynet med Efterretningstjenesterne bør have pligt at informere Kontroludvalget om regeringens manglende efterlevelse af tilsynets henstillinger.

Det er en væsentlig forudsætning for, at Folketingets Kontroludvalg kan udøve kontrol med efterretningsområdet, at udvalget har den nødvendige indseende med tjenesternes virksomhed. Forslaget til § 2 indeholder bestemmelser om regeringens pligt til løbende at orientere udvalget og om udvalgets adgang til at kræve oplysninger.

Et eksempel herpå er den årlige orientering, som regeringen skal give om efterretningstjenesternes virksomhed, jf. forslaget til § 2, stk. 1. I lovforslagets bemærkninger er nærmere redegjort for, hvad den årlige orientering som minimum skal omfatte, herunder eksempelvis en orientering om Politiets Efterretningstjenestes brug af civile som agenter, men Kontroludvalget og regeringen kan sammen etablere en praksis, hvorefter også andre oplysninger skal være omfattet. I øvrigt kan Kontroludvalget i medfør af forslaget til § 2, stk. 3 – under hensyntagen til de særlige forhold, som gør sig gældende for efterretningsvirksomhed – til enhver tid kræve at modtage oplysning om efterretningstjenesternes virksomhed, herunder statistiske oplysninger.

Det er med lovforslaget forudsat, at Kontroludvalgets indhentning af oplysninger som hidtil sker gennem regeringen, som har det politiske og retlige ansvar på området. For god ordens skyld bemærkes, at en minister kan ifalde ansvar efter ministeransvarlighedsloven, hvis han eller hun til Folketinget afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller under Folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen.

Folketingets Kontroludvalg udgøres af folketingsmedlemmer og udøver parlamentarisk kontrol på efterretningsområdet. Kontroludvalgets funktion er bl.a. at sikre en demokratisk indsigt og medvirke til at fastholde regeringens politiske og retlige ansvar på efterretningsområdet. Som parlamentarisk kontrolorgan har Kontroludvalget ikke til opgave eksempelvis at træffe afgørelser i relation til efterretningstjenesternes virksomhed eller at anmode Tilsynet med Efterretningstjenesterne om at foretage undersøgelse af en konkret sag. Lovforslaget viderefører således den gældende ordning, hvorefter det er Kontroludvalgets primære opgave at holde sig informeret om og eventuelt tilkendegive sin opfattelse af efterretningstjenesternes virksomhed, mens udvalget som udgangspunkt ikke foretager nogen bedømmelse af tjenesternes behandling af konkrete sager.

Lovforslaget skal imidlertid ses i sammenhæng med etableringen af Tilsynet med Efterretningstjenesterne, jf. det samtidig fremsatte lovforslag om Politiets Efterretningstjeneste. Tilsynet med Efterretningstjenesterne er et uafhængigt administrativt tilsynsorgan, som fører tilsyn med efterretnings-tjenesternes behandling af oplysninger om såvel fysiske som juridiske personer, og hermed – til forskel fra Folketingets Kontroludvalg – foretager en bedømmelse af efterretningstjenesternes konkrete sager. Om Tilsynet med Efterretningstjenesterne kan bl.a. nævnes, at det kan tage sager op både efter klage og af egen drift, og at tilsynet i forbindelse med behandlingen af en sag kan kræve enhver oplysning og alt materiale, der er af betydning for dets virksomhed.

2.2.2. Efterretningstjenesternes årlige budget (forslaget til § 4, 4. pkt.)

Retspolitisk Forening bemærker, at bestemmelsen om, at udvalgets indsigt med efterretningstjenesternes forhold tillige skal omfatte detaljeret indsigt i tjenesternes budgetter, er en væsentlig forbedring. **Advokatsamfundet** finder det også positivt, at Kontroludvalget skal underrettes om det årlige budget. Ligeledes kan **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** tiltræde forslaget og anfører, at indsigt i økonomi er en væsentlig forudsætning for at forstå helheden og omfanget af efterretningstjenesternes virke.

2.3. Udpegning af medlemmer af Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Retspolitisk Forening anfører, at lovforslagets bemærkninger intet oplyser om, hvorfor det anses for at være en styrkelse af Kontroludvalgets

virksomhed, at udvalget skal inddrages ved udpegningen af medlemmer af Tilsynet med Efterretningstjenesterne. Ifølge Retspolitisk Forening må det på forhånd anses for givet, at udpegningen af medlemmer til det nye tilsyn sker under iagttagelse af et krav om størst mulig uafhængighed og personlig integritet hos de udpegede medlemmer. Retspolitisk Forening anfører endvidere, at da udpegningen ifølge forslaget alene sker efter drøftelse med Kontroludvalget, må dette forstås som et ønske om at tillægge udvalget en rådgivende funktion, der ikke på nogen måde binder ministeren. Hvis Kontroludvalget skal styrkes, må det ifølge Retspolitisk Forening i det mindste fremgå, at såfremt ministeren ikke finder Kontroludvalgets råd anvendelige, skal ministeren redegøre herfor over for udvalget. Retspolitisk Forening henstiller desuden, at Kontroludvalget tillægges mulighed for at forkaste kandidater, som foreslås af ministeren.

Institut for Menneskerettigheder anerkender, at den foreslåede ændring styrker tilsynets uafhængighed, men instituttet anbefaler, at Folketinget udpeger tilsynets medlemmer. Dette vil efter instituttets opfattelse styrke tilsynets uafhængighed, retssikkerheden og den generelle tillid til tilsynet.

I medfør af forslaget til § 2 a, stk. 1, sker udpegning af medlemmerne af Tilsynet med Efterretningstjenesterne med undtagelse af formanden efter drøftelse med Kontroludvalget. På baggrund af drøftelserne udpeger justitsministeren endeligt formanden for og de øvrige medlemmer af Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Justitsministeriet finder ikke grundlag for at etablere en ordning, hvorefter det f.eks. er Folketinget, der udpeger medlemmerne af Tilsynet med Efterretningstjenesterne, eller hvor Kontroludvalget kan forkaste medlemmer. Lovforslaget svarer således til den af Wendler Pedersen-udvalg forudsatte ordning, jf. betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE (side 421), hvorefter den endelige udpegelse af tilsynets formand og de øvrige medlemmer sker efter drøftelse med kontroludvalget. Det bemærkes i den forbindelse, at udpegning af formanden efter forslaget til § 2 a, stk. 1, ikke skal drøftes med Kontroludvalget. Dette skyldes, at vedkommende, der skal være landsdommer, udpeges efter indstilling fra præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, hvilket også Wendler Pedersen-udvalget forudsatte (betænkningens side 422).

Til forskel fra det, som er forudsat af Wendler Pedersen-udvalget, indebærer lovforslaget i øvrigt, at Kontroludvalget inddrages på et tidligere tidspunkt end ved den endelige udpegning af Tilsynet med Efterretningstjene-

sternes medlemmer. I bemærkningerne til lovforslaget er der redegjort nærmere for den procedure, der skal følges ved udpegningen. Den foreslåede procedure indebærer, at udvalget inddrages allerede ved fastlæggelse af de generelle kriterier for udpegning af medlemmer og efterfølgende forelægges navnene og en begrundet indstilling for de personer, der ønskes udpeget til medlem af tilsynet. Kontroludvalget har i forbindelse med drøftelserne mulighed for at komme med indsigelser i forhold til de foreslåede personer og fremsætte alternative forslag til medlemmer.

2.4. Indsigt i Tilsynet med Efterretningstjenesternes virksomhed

2.4.1. Forelæggelse af redegørelser fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne (forslaget til § 2 a, stk. 2)

Retspolitisk Forening anfører, at det ville have set besynderligt ud, såfremt den årlige redegørelse fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke skulle forelægges udvalget inden offentliggørelse, og at forslaget herom nærmest er en selvfølge.

2.4.2. Underretning hvis en henstilling fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke følges (forslaget til § 2 a, stk. 3)

Retspolitisk Forening anfører, at det ikke fremgår, hvilke – om nogen – reaktionsmuligheder Kontroludvalget kan tage i anvendelse, hvis en henstilling fra Tilsynets med Efterretningstjenesterne sidde overhørig, når bortses fra muligheden for at stille spørgsmål til ministeren og udtale kritik. Retspolitisk Forening anfører, at tavshedspligten for udvalgets medlemmer taget i betragtning, synes Folketingets handlemuligheder begrænset til rent teoretiske forestillinger om udtalelse af mistillid til den ansvarlige minister. Retspolitisk Forening anfører, at denne lukkethed forekommer betænkelig, uagtet at efterretningsvirksomhed ifølge sagens natur ikke kan være underkastet samme offentlighed som andre dele af den offentlige forvaltning.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater kan tilslutte sig ændringen af § 2 a, stk. 3, således at udvalget orienteres, hvis en henstilling fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke følges, men anfører – under henvisning til foreningen generelle bemærkninger, jf. pkt. 2.1 – at det næppe ændrer noget ved kontrollen.

Institut for Menneskerettigheder anerkender, at ændringen styrker Kontroludvalgets indsigt og efter omstændighederne kan anses som tilstrækkelig om end ikke optimal.

Advokatsamfundet anfører, at forslaget indebærer en vis styrkelse af kontrollen med Politiets Efterretningstjeneste, men påpeger, at udvalget ikke har nogen beføjelser, hvis udvalget underrettes om, at en henstilling fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke følges. Ifølge Advokatsamfundet er der derfor mere tale om en styrkelse af informationsniveauet om Politiets Efterretningstjeneste for Kontroludvalget, hvad der i sig selv kan være af vigtighed.

Det følger af forslaget til 2 a, stk. 3, at regeringen underretter Kontroludvalget, hvis en henstilling fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke følges. En henstilling fra Tilsynet med Efterretningstjenesten må som alt-overvejende hovedregel forventes at blive fulgt. Det bemærkes, at hvis en henstilling ekstraordinært ikke følges, vil den pågældende ministers beslutning herom ske under sædvanligt politisk og retlige ansvar. I den forbindelse skal også nævnes, at Folketingets Kontroludvalg på baggrund af underretningen – uden at overtræde den i lovens § 5 foreskrevne tavshedspligt – kan rette direkte henvendelse til statsministeren om sagen, og at også statsministeren i sagens natur handler under sædvanligt politisk og retligt ansvar.

Lovforslaget skal desuden ses i sammenhæng med ordningen i relation til det nye Tilsyn med Efterretningstjenesterne, jf. det samtidig fremsatte lovforslag om Politiets Efterretningstjeneste. Det kan således bl.a. nævnes, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne skal afgive en årlig redegørelse om sin virksomhed, som offentliggøres, og at tilsynet i den forbindelse vil kunne anføre, hvis der har været et tilfælde, hvor en henstilling fra tilsynet ikke er blevet fulgt.

2.5. Kontroludvalgets beretninger (forslaget til § 3, stk. 2)

Landsforeningen af Forsvarsadvokater anfører, at hvis en kontrol skal være effektiv, så skal Kontroludvalget afgive beretninger, og disse skal offentliggøres, således at medierne som den fjerde statsmagt får indsigt og derved måske en reel kontrol. **Institut for Menneskerettigheder** bifalder, at det nu lovfæstes, at Kontroludvalget kan afgive beretning til Folketinget om sin virksomhed, men anbefaler ligeledes, at bestemmelsens ordlyd ændres, således at Kontroludvalget afgiver en årlig beretning, som offentlig-

gøres. Ligeledes anfører **Advokatsamfundet**, at såfremt Kontroludvalgets beretninger skal offentliggøres, vil dette være en yderligere styrkelse af offentlighedens indsigt med Politiets Efterretningstjeneste. **CEPOS** anfører ligeledes, at Kontroludvalget bør have en pligt til at afgive en årlig beretning til Folketinget, og at det bør fremgå, i hvor mange tilfælde Tilsynet med Efterretningstjenesterne har indrapporteret en manglende efterlevelse af dets henstillinger, og hvorvidt Kontroludvalget er enig med Tilsynet med Efterretningstjenesterne eller Politiets Efterretningstjeneste og regeringen.

Retspolitisk Forening bemærker, at lovforslagets hensigt angiveligt er at skabe øget åbenhed om udvalgets arbejde, men at forslaget ikke synes på nogen måde at leve op til denne hensigt, idet der alene er tale om en lovfæstelse af den eksisterende praksis med offentliggørelse af Kontroludvalgets beretninger. Foreningen foreslår, at Kontroludvalget skal afgive en årlig beretning samt i øvrigt afgive beretning, når hensynet til væsentlige retssikkerhedsinteresser tilsiger det.

Retspolitisk Forening anfører endvidere, at såfremt Kontroludvalget udøver kritik, vil denne kritik på grund af tavshedspligten ikke umiddelbart komme til offentlighedens kundskab, men eventuelt fremkomme som et drøftet emne i forbindelse med offentliggørelsen af udvalgets redegørelser. Dette indebærer efter foreningens opfattelse, at et grundlæggende kontrol-element i udvalgets arbejde svækkes, og efter foreningens opfattelse må Kontroludvalgets beretning kunne omfatte eksempelvis konkret kritik af Politiets Efterretningstjenestes praksis ved brug af telefonaflytninger og brug af civile agenter. Retspolitisk Forening anfører, at en sådan kritik udmærket kan affattes således, at hensynet til efterretningstjenesternes effektivitet og samarbejdsrelationer ikke bringes i fare.

Det følger af forslaget til 3, stk. 2, at Kontroludvalget kan afgive beretning til Folketinget om sin virksomhed, herunder om hvilke emner der har været under behandling i udvalget. Af bestemmelsen fremgår endvidere, at beretningen kan offentliggøres.

Lovforslaget indebærer en lovfæstelse af den gældende ordning, hvorefter Kontroludvalget kan afgive beretning om sin virksomhed. I bemærkningerne til lovforslaget anføres, at der f.eks. kunne være tale om en årlig beretning. Justitsministeriet finder imidlertid ikke, at der bør indføres en lovbestemt forpligtelse for Folketingets Kontroludvalg til at afgive og offentliggøre beretninger.

For så vidt angår spørgsmålet om tavshedspligt indebærer forslaget til § 3, stk. 2, som noget nyt en præcisering af, at Kontroludvalget inden for rammerne af den særlige tavshedspligtsbestemmelse, som udvalgets medlemmer er underlagt, i sine beretninger kan angive, hvilke emner der har været behandlet i udvalget. Hermed bliver der skabt øget åbenhed om Kontroludvalgets virksomhed. Det skal samtidig for god ordens skyld bemærkes, at Kontroludvalgets primære opgave som parlamentarisk kontrolorgan er at holde sig informeret om og eventuelt tilkendegive sin opfattelse af efterretningstjenesternes virksomhed, hvorimod udvalget som udgangspunkt ikke skal foretage nogen bedømmelse af tjenesternes behandling af konkrete sager.

Der henvises i øvrigt til Justitsministeriets bemærkninger under pkt. 2.4.2.

3. Lovforslaget

Det fremsatte lovforslag svarer til høringsudkastet. Der er dog foretaget enkelte ændringer af sproglig og redaktionel karakter.